

Aan de informateur
De heer mr. I.W. Opstelten
Postbus 20008
2500 EA Den Haag

Nassaulaan 6
2514 JS Den Haag

Telefoon: 070 310 00 00
Fax: 070 356 14 74
secretariaat@onderwijsraad.nl
www.onderwijsraad.nl

Ons kenmerk
20100184/983

Contactpersoon
Drs. A. van der Rest

Plaats/datum
17 augustus 2010

Uw kenmerk

Doorkiesnummer

Onderwerp

Mijnheer de Informateur,

De besprekingen over het nieuwe regeerprogramma vorderen goed volgens berichtgeving van verschillende media. Onderwijs is een belangrijk onderdeel van elk regeerprogramma. De verkiezingsprogramma's van vrijwel alle politieke partijen gaven blijk van een grote bereidheid te investeren in het onderwijs. De verwachting allerwegen is dat dit zijn weerslag krijgt in het regeerakkoord.

In deze brief vraagt de Onderwijsraad uw speciale aandacht voor een vijftal onderwerpen dat bij uitstek van belang is voor het komende regeerprogramma.

1. Stel een programma op voor de kwaliteitsverhoging van leraren

Naast de kwantiteit van de leraren, met het oog op het lerarentekort, is het wezenlijk in te zetten in de komende kabinetsperiode op de kwaliteitsverhoging van de leraren. Deze kwaliteitsverhoging is van belang voor het gehele onderwijs, van basisschool tot hogeschool en universiteit. De kwaliteit van het onderwijs wordt immers voor een belangrijk deel bepaald door de kwaliteit van de leraar. Nederland heeft niet alleen behoefte aan voldoende leraren, maar vooral ook aan goede leraren. In dat kader is aandacht nodig om leraren en docenten tot topprestaties te stimuleren via erkenning en gerichte nascholing. Een gericht kwaliteitsprogramma is daartoe nodig.

2. Geef de basisschool een belangrijke rol voor de driejarigen

Een brede ontwikkeling voor driejarigen is nodig. Van de driejarigen maakt 92% op dit moment gebruik van een voorziening als kinderdagverblijf, voorschool of peuterspeelzaal. De kwaliteit van deze voorzieningen varieert echter sterk en uit onderzoek blijkt dat de kwaliteit al drie jaar op rij afneemt. Dat moet echt beter. De raad stelt voor alle driejarigen vijf ochtenden te laten spelen en leren in, en ieder geval onder verantwoordelijkheid van, de basisschool en onder leiding van goed opgeleid personeel. De komst van de driejarigen naar de basisschool is tevens aanleiding om de gehele kleuterperiode beter in te richten. Een echte specialisatie op de pabo voor het jonge kind zal de kwaliteit van de leerkrachten voor het jonge kind bevorderen.

Ouders bepalen zelf of hun driejarige peuter van deze voorziening gebruik maakt. De basisschool legt relaties met de kinderopvang waarbij de basisschool inhoudelijk verantwoordelijk is en het geld altijd via de basisschool loopt. Omdat we al veel geld uitgeven aan driejarigen gaat hier vooral om een herziening van de geldstromen en (naast eenmalige invoeringskosten) om een relatief overzienbare structurele extra investering van ca 100-200 miljoen euro.

3. Verbeter de aansluiting tussen po en vo

Er kan nog steeds veel verbeterd worden aan de aansluiting tussen basisschool en voortgezet onderwijs. Dat kan bijvoorbeeld via gemengde mavo/havo brugklassen, het kan ook door leerlingen van groep 8 die eerder dan vroeger, zijn uitgekeken op de basisschool eerder te betrekken bij de eerste leerjaren van het voortgezet

onderwijs. De cesuur is te hard voor een deel van de leerlingen, deze leerlingen hebben meer tijd nodig. Het instellen van een overgangperiode tussen po en vo kan daarvoor een oplossing bieden. Een van de voorbeelden van zo'n overgangperiode zijn de *juniorcolleges*. Het opzetten van projecten voor groep 8 en leerjaren 1 en 2 van het vo in de vorm van juniorcolleges levert een belangrijke bijdrage aan een betere doorstroming.

4. *Bevorder variëteit, kleinschaligheid en contactintensiteit*

De raad heeft in enkele adviezen gewezen op het belang van het behoud van variëteit en pluriformiteit in ons onderwijs. De raad constateert dat er de laatste tijd vanuit de politiek voorstellen worden gedaan en geluiden opklinken die de onderwijsvrijheid, zoals verwoord in artikel 23 van de grondwet, raken. Een nieuwe doordenking van de strekking en reikwijdte van dit grondwetsartikel ligt daarom naar het oordeel van de raad voor de hand. De Tweede Kamer heeft de raad onlangs gevraagd een advies ter zake op te stellen.

Bij variëteit en pluriformiteit hoort eveneens in alle onderwijssectoren een overzichtelijke schaal van besturen en scholen respectievelijk afdelingen. Vooral in het beroepsonderwijs is meer aandacht nodig voor een kleinere schaal van de directe onderwijsomgeving van leerlingen en studenten. Het middelbaar beroepsonderwijs heeft last van een grote schaal gecombineerd met een voor veel leraren onduidelijke verandering in het primaire proces (invoering van zogeheten competenties). Ook in het hoger beroepsonderwijs kan meer gebruik worden gemaakt van meer contactintensieve kleinschalige eenheden ten nutte van alle studenten en in het bijzonder van eerstengeneratiestudenten.

5. *Stimuleer de verbindingen tussen maatschappij en onderwijs*

Taal en rekenen zijn basisvakken, prioriteit hiervoor is ook bitter noodzakelijk in de komende kabinetsperiode. Naast de aandacht voor kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde is van belang dat er op onze scholen en hogescholen en universiteiten aandacht wordt besteed aan algemene ontwikkeling en de betrokkenheid van de maatschappij bij het onderwijs. De algemene ontwikkeling kan tot uitdrukking komen in een systematischer aandacht voor de canon en de wettelijke bepalingen rond burgerschap (Wet op het primair onderwijs en Wet op het voortgezet onderwijs) en maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef (Wet op het hoger onderwijs).

Onderwijs is van ons allemaal, iedereen zou daarom verantwoordelijkheid moeten tonen voor de kwaliteit van ons onderwijs door een inhoudelijke bijdrage te leveren. Ouders kunnen zich betrokken tonen door bijvoorbeeld jaarlijks met tien dagdelen te participeren in directe kleinschalige ouderverbanden per groep, leerjaar of opleiding. De plaatselijke economische en culturele voorhoedes kunnen een vrijwillige bijdrage leveren aan de invulling van het *Maatschappelijk Programma* van de school, ROC of hogeschool. De raad heeft met veel genoegen gezien dat de heer Rutte op vrijwillige basis een bijdrage leverde aan het programma van een school. De raad zou graag bevorderen dat meer voorhoedes een dergelijke rol op zich namen.

De voorgaande vijf punten kunnen het onderwijs vooruit helpen en de raad beveelt ze van harte aan voor het nieuwe regeerprogramma.

Met raadgevende groet,